

Подих Свободи

Непрощені визволителі

Зеновія Філіпчук, Львівський Палац Мистецтв, Музей Т. Г. Шевченка

Відвідала нещодавно разом з директором музею Тараса Шевченка у Львівському палаці мистецтв п. Наконечним та колегами по праці національний музей-меморіал жертв окупаційних режимів «Тюрма на Лонцького» і поклонилаь тим місцям, де катували подвижників нашого народу Й.Сліпого, К. Шептицького, О. Гасина, М.Сороку, подружжя Калинців та багатьох-багатьох інших. І пригадалась мені невігадана історія.

Спекотний серпневий день напередодні Дня незалежності. Напівпорожнє маршрутне таксі N85 прямує з Сихова до центру Львова. Відчувається наближення свята: зі святкових плакатів усміхаються люди у вишиванках, і ти теж мимоволі, незважаючи на постійні негаразди, сповнюєшся непоказною гідністю.

Раптом голос людини, що поряд, виводить із задуми:

– Извините, я знаю Львов, но маршрутка почему-то не туда едет.

Я лише тепер помічаю чоловіка, що поряд зі мною: худорлявий, років під сімдесят п'ять, з паличкою у руці й напідпитку.

Пояснюю своєму співрозмовнику, що маршрут змінили на певний час із-за ремонтних робіт. Бесіда зав'язується невимушено, дідусь одразу переходить на українську мову і безперестанку починає розповідати мені уривки зі свого життя.

– Я син енкаведиста, мати моя приїхала у Львів по «комсомольской путевке», працювала в будівельному управлінні. Я виховувався в «детдоме». І після недовгої, важкої паузи додає:

– Я проклинаю своє життя!

– Але є ще час покаятись, життя триває, – намагаюсь підтримати розмову. Та він не чує мене, тицяє пальцем у шибку вікна (їдемо по вулиці Сахарова):

– Ось у цьому будинку жив друг мого батька, кагебіст Леонід Івановіч. Він часто бував у нас вдома. А ось бачите цей будинок (зараз там трамвайне депо)? Я сидів маленьким на підвіконні і махав ногами. А жили ми навпроти ось того будинку (тепер вулиця Вітовського). На мить щаслива усмішка осяяла зморшкувате обличчя чоловіка.

Але мене цікавить інше, і я допитуюсь:

– Але чому ж батьки віддали вас у дитбудинок?

Чи то від алкоголю, чи від надмірного розчулення очі мого співбесідника ще більше заблищали.

– Я теж часто їх запитував: «Я що, бомж, бля, чи що?»

Доїжджаємо до перехрестя вулиць Степана Бандери і Коперника, мені пора виходити. Дідусь з паличкою спритно чимчикує за мною. Уже на вулиці каже, що проїхав задалеко, мав вийти ще вниз, там, де колись був їхній будинок.

Ми стоїмо удвох на тротуарі навпроти сумнозвісної «контори КГБ», і розповідь триває:

– Ось вікна, бачите? Тут працював мій батько, а я маленьким до нього прибігав. Одного разу мене побили сліпі, вони ось тут збирались на протилежному боці. Я прибіг, а батькові товариші кажуть: «Счас ми їх па стенке разнесьом!» Я сказав, що сам винен.

А коли я привів до хати зечку (вона тільки що вийшла з тюрми), тато вигнав нас обох. А ви, напевне, ці, як їх, свідки Єгови, правда?

– Та ні, я християнка. Ходжу до церкви.

– А я ж хто? – спересердя вигукнув він. – Мене хрестили у церкві в Москві. Приїхали до батьків маминих, сніг по коліна. Родичі питають (я вже більшим був), чи мене хрестили. Те де ж, тато кагебіст, мати комсомолка. Тоді, пам'ятаю, бабка взяла валянки, що були мені вище колін, і завела в церкву Петра і Павла похрестити. Здавалось, цій розмові не буде кінця. Та я поспішала на роботу.

Цей випадковий співрозмовник кланяється мені і безліч разів дякує. За що? За те, що вислухала його, спадкоємця тих «визволителів», які вбивали наших людей за правду і віру. Не осудила і не відчувала втіхи, що припало катюзі по заслугі, а намагалась розрадити.

На думку спали Симоненкові слова: «Де зараз ви, кати мого народу? Де велич ваша, сила ваша де?»

– Нема. Порох.

– А що залишили по собі? Ненависть у серцях своїх рідних дітей, які проклинали вас. І це вже на схилі літ, коли треба простити й чужим.